

"אילני סרק", יטבלו ויטבילו את עצמם בפנימיות התורה, ועי"ז יצאו ממעמדם ומצבם, ויתירה מזה, שיגיעו "לפני הוי".

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) כל ענין ישנו גם כפי שהוא כפשוטו. ובנדוד, שאפילו אלו שהם בבחינת "אילני סרק", במעמד ומצב עצוב וקודר ("פאָרכמאַרעט") — הנה "אז ירננו", שגם הם ינגנו וישמחו, אלא מאי? השאלה היא לשמחה זו מה עושה? — יהי' זה על חשבוננו של ר' שמעון!...

[וצוה שינגנו ניגון שמחה].

* * *

כב. בא' מהתועדויות חג השבועות¹⁰³ אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שחג השבועות הוא יום טוב של ראשי הישיבות והרבנים (עכ"ל).

וכן מובן בפשטות, שהרי ענינם של ראשי הישיבות והרבנים הוא תורה. ובפרט בנוגע לרבנים שיש להם "סמיכה", שאע"פ שה"סמיכה" עתה אינה הענין ד"סמוכים", הרי זה קשור עכ"פ עם הענין דסמוכים איש מפי איש עד משה רבינו¹⁰⁴.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "א' רבני'שן ניגון" או "א' ישיבה'שן ניגון"].

* * *

כג. דובר אודות טענת המלאכים שהתורה תינתן להם, "תנה הודך על השמים"¹⁰⁵, שזהו מצד "דינא דבר מצרא", להיותם "בשמים", בסמיכות מקום למקומה של התורה; ותוכן תשובתו של משה רבינו "למצרים ירדתם כו"¹⁰⁶, שנתינת התורה למטה היא כדי לעשות לו ית' דירה בתחתונים, וכאשר הלוקח חפץ בקרקע לבנין בית קיי"ל ד"שוב עדיף ולית בה משום דינא דבר מצרא"¹⁰⁷ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"י"ח ע' 28 ואילך (להלן באים כמה ענינים שלא נכללו בשיחה המוגהת).

בסעיף ד, בענין ג' הלשונות שמצינו בתורה — ירושה, מכירה ומתנה:

104 ראה תו"מ ח"ח ע' 147. וש"נ.
105 תהלים ח, ב.
106 שבת פח, סע"ב ואילך.
107 ב"מ קח, ב. רמב"ם הל' שכנים רפ"ד. וטוש"ע חו"מ סקע"ה סכ"ו.

103 שיחת יום א' דחה"ש תש"ד ס"ב (סה"ש תש"ד ס"ע 127). ליל א' דחה"ש תש"ה בסופה (סה"ש תש"ה ס"ע 103). וראה גם שיחת יום ב' דחה"ש תש"ט ס"י"ז (תו"מ ח"ט ע' 336).

וביאור ג' ענינים אלו:

ענין הירושה שבתורה הוא — שלכאו"א מישראל יש אות בתורה מצד עצם נשמתם, כמרומו בר"ת ד"ישראל": "יש ששים ריבוא אותיות לתורה"¹⁰⁸, שענין זה אינו תלוי בעבודה ויגיעה כלל, אלא בא בירושה מצד עצם הנשמה.

ענין המכירה שבתורה — השגת התורה הבאה ע"י יגיעה דוקא, בדוגמת דבר הנמכר, שאינו בא בחנם אלא ע"י נתינת מעות דוקא, וברוחניות הו"ע היגיעה.

וענין המתנה שבתורה — שע"י עבודתו ויגיעתו נותנים לו מלמעלה הרבה יותר מכפי ערך יגיעתו.

כלומר: גם במתנה יש צורך בעבודה — שהרי "אי" ¹⁰⁹ לאו דעביד לי' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' מתנתא"¹¹⁰, אלא שהנתינה אינה בגדר תשלומין על עבודתו, כמו במכירה, שקונה החפץ תמורת המעות ולפי ערך המעות, אלא שנותנים לו בדרך מתנה הרבה יותר מכפי יגיעתו; משא"כ בירושה, שאין צורך בעבודה מצד היורש כלל.

[קודם סעיף ו:]

לכאורה הי' מקום לומר עוד טעם לדחיית טענת המלאכים:

דינא דבר מצרא הוא דוקא כשנכסי המצרן סמוכים לשדה הנמכרת בלי שום הפסק, או גם כשיש הפסק שעשוי להתבטל; אבל כשיש ביניהם הפסק שאינו עשוי להתבטל — "אפסיק משוניתא (שן סלע מפסיק בין שדה זו לשדה של מצרן) או ריכבא דדיקלא" — אזי "לית בה משום דינא דבר מצרא"¹¹¹. וטעם הדבר — לפי שכל הטענה דבר מצרא הוא ששדה זו סמוכה לשדותיו ולכן נוחה לו יותר, אבל כשיש הפסק — בטלה טענתו.

ועד"ז בעניננו: כיון שמקומם של המלאכים הוא ברקיע החמישי, הנקרא מעון¹¹², ואילו הקב"ה ותורתו נמצאים למעלה מרקיע השביעי (כמ"ש¹¹³ "לרוכב בערבות", דהיינו שהוא למעלה מרקיע השביעי

סמ"ע חו"מ שם סק"א).

111) ב"מ קח, ב (ובפרש"י). רמב"ם שם ספי"ב. טוש"ע שם סכ"ז.

112) חגיגה יב, ב.

113) תהלים סח, ה.

108) מגלה עמוקות אופן קפו.

109) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ

טז, א. ב"ב קנו, א.

110) וזהו הטעם שבמתנה אין דין בר-

מצרא, הן מצד הנותן והן מצד המקבל (ראה

הנקרא ערבות¹¹⁴), נמצא שיש הפסק גדול ביניהם, ולכן בטל דינא דבר מצרא.

אמנם, נוסף על כך שגם טענה זו אינה מבוארת בתשובת משה רבינו הנזכרת בגמרא, יש לדחות גם את הטענה עצמה:

אילו היתה התורה ניתנת למלאכים — אזי הי' מתבטל בדרך ממילא ההפסק שבינם לבין הקב"ה, כפי שמצינו בנתינת התורה לישראל למטה, שנאמר במתן-תורה "אנכי", ר"ת "אנא נפשי כתבית יהבית"¹¹⁵, דהיינו שעצמותו ומהותו ית' נתן את עצמו בתורה, וכמאמר²⁰ "אותי אתם לוקחים". ובהפסק העשוי להתבטל — אמרינן דינא דבר מצרא¹¹⁶.

[בסיום הענין אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

כיון שמחר עומד להתקיים אי"ה כינוס שבו יתאספו כדי לדבר בדברי-תורה — הנה ענין הנ"ל יהי' בתור השתתפות שלי בהכינוס.

אפשר לקבל ענין זה בתור נגלה, ואפשר לקבלו בתור חסידות; ופשיטא — שבהכינוס יורגש הענין ד"תורה תמימה"¹¹⁷, דהיינו שאף שידובר בו אודות ענינים שבגליא דתורה, יהיו ענינים אלו חדורים בחיות פנימי של פנימיות התורה. והיינו שלימוד התורה יהי' בביטול, כמ"ש³⁴ "ונפשי כעפר לכל תהי'", ודוקא ע"י הקדמה זו — "פתח לבי בתורתך".

וכיון שהתורה ניתנה במדבר, מקום הפקר, להורות שכולם שייכים לתורה¹¹⁸ — בוודאי ישתתפו בזה כולם, הן אלו שהזמינום והן אלו שלא הזמינום, ויקריים "יגדיל תורה ויאדיר"⁹⁶.

*

כד. הענין¹¹⁹ ד"יגדיל תורה ויאדיר" מצינו בשני קצוות הפכיים¹²⁰:

במקום אחד¹²¹ נאמר לשון זה לגבי מלמדי תינוקות — שאין בזה השגת גבול, כיון ש"יגדיל תורה ויאדיר". והרי זהו אופן של ראשית תחלת הלימוד, עומק תחת.

ש"פ בהר"ב, מכה"ח סיון שנה זו בסופה

(תו"מ חכ"ב ס"ע 314). וש"נ.

(119) מכאן עד סוסכ"ה — המשך השיחה

המוגהת שבהערה 1.

(120) ראה גם מכתב י"א טבת שנה זו

(אג"ק חט"ז ריש ע' רה), ובהנסמן בהערות

שם. תו"מ ח"ח ע' 107 ואילך. וש"נ.

(121) רמב"ם הלי' ת"ת פ"ב ה"ז.

(114) ראה חגיגה שם.

(115) שבת קה, א (לגירסת הע"י).

(116) ראה שו"ת הרשב"א ח"ב סקמ"ה.

(117) ראה סה"מ תרנ"ט (בהוספות) ס"ע

רכז.

(118) ראה יל"ש יתרו רמז ערה. במדב"ר

פ"א, ז. וראה גם שיחת יום ב' דחה"ש תשי"א

ס"ד ואילך (תו"מ ח"ג ע' 144 ואילך). שיחת